Kestävä liiketoiminta
Kati Ruohomäki

28.9.2016

Eduskunnan ympäristövaliokunta
kuuleminen 6.10.2016

Hallituksen esitys laiksi päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiosta HE 147/2016 vp

EU:n päästökauppa on kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tarkoitettu järjestelmä teollisuudessa ja energian tuotannossa. Vaikka päästökauppa on hyvä työkalu tähän tarkoitukseen, aiheuttaa se samalla kilpailukykyhaittaa eurooppalaisille yrityksille ja lisää ns. hiilivuodon riskiä. Hiilivuodolla tarkoitetaan kasvihuonekaasujen lisääntymistä maailmanlaajuisesti, jos teollisuus siirtää tuotantoaan ja samalla päästöjään EU:n ulkopuolelle. EU:n ulkopuolella esimerkiksi sähköntuotannon ominaispäästö on keskimäärin suurempi kuin EU:ssa, mikä lisää tehokkaankin teollisuustuotannon kasvihuonekaasupäästöjä näissä maissa.

Kompensaatioon käytetään osa päästökaupan huutokauppatuloista

Päästökaupasta aiheutuu suorien kustannusten lisäksi epäsuoria kustannuksia sähkön hinnan nousuna, mikä lisää hiilivuodon riskiä toimijoiden keskuudessa. Onkin hyvin perusteltua ja tarpeellista, että päästökaupasta aiheutuvien epäsuorien kustannusten kompensaatio-ohjelma käynnistetään Suomessa ja että se rahoitetaan käyttämällä osa päästökauppatoimijoilta kertyvistä huutokauppatuloista.

Päästökaupan aiheuttamia sähkökustannuksia on syntynyt jo päästökaupan alusta lähtien (v. 2005), ja niiden kompensointi on ollut mahdollista vuodesta 2013 lähtien. Vastaavan kaltainen ohjelma on käytössä tai viimeistelyssä jo kahdeksassa muussa Euroopan maassa; osassa jo vuodesta 2013 alkaen.

Hyvitys jää kolmasosaan arvioidusta sähkönhintavaikutuksesta

Hyvitystä tulisi voida maksaa sallittu enimmäismäärä teollisuudelle kilpailukykysyistä sekä hiilivuotoriskin vähentämiseksi. EU-lainsäädäntöä ei pitäisi kansallisin toimin kiristää, mutta hallituksen esityksessä näin on menetelty komission ohjeistuksen suhteen puolittamalla kompensaation määrä. Tämä kansallinen 50 % vähennyskerroin on yhdistetty ohjeistuksen tuki-intensiteettikertoimeen, joka alenee jo itsessään. Lopputuloksena hyvitys jää kolmasosaan arvioidusta sähkökustannusvaikutuksesta.

Euroopan laajuinen kompensointiohjelma paras vaihtoehto seuraavalle kaudelle

Optimaalisinta olisi, jos muutoin hyvin harmonisoituun päästökauppaan saataisiin mukaan EU-laajuinen kompensaatio-ohjelma seuraavalla päästökauppakaudella. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee Suomenkin varautua kompensaatio-ohjelman jatkamiseen huutokauppatulojen avulla vuoden 2021 jälkeen silloin voimassa olevien valtiotukisääntöjen mukaisesti.